

Мікіртичьян Альбіна Артемівна,

здобувачка вищої освіти другого
магістерського рівня ОПП «Екстремальна
та кризова психологія» Національного
університету цивільного захисту України
Науковий керівник:

Боснюк Валерій Федорович,

доцент кафедри психології діяльності
в особливих умовах Національного
університету цивільного захисту України,
кандидат психологічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0141-1920>

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИМУШЕНОГО ПЕРЕМІЩЕНИХ СІМЕЙ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС

Дослідження особливостей психологічного благополуччя працівників оперативних служб, фахівців цивільного захисту, їх сімей (в тому числі серед цивільного населення) є надзвичайно важливим в період соціально-політичної невизначеності.

Військові конфлікти безумовно мають негативний вплив на особистість людини, на її психологічне благополуччя. Фізична та психологічна травматизація внаслідок збройної агресії, погіршення матеріального становища, численні втрати та ускладнене горювання, втрата домівки та переселення в невідоме – це лише частина з багатьох негативних наслідків, які приносить війна. Наразі ми бачимо, що перелічені вище фактори, які раніше мали лише гіпотетичний характер, стали нашою реальністю, в якій працівники ДСНС, проявляючи неймовірний героїзм в роботі, вимушені кожен день стикатись зі страшними викликами війни. Тому психологічне благополуччя стає рішучим в питанні якості життя працівників служби цивільного захисту та їх сімей.

Під терміном «психологічне благополуччя» ми розуміємо цілісне переживання особистістю впевненості в власному житті, майбутньому, своїх цінностях та переконаннях, здатність до подолання емоційних труднощів та спрямованість до професійного і духовного розвитку навіть в ситуаціях кризи, що виявляється у суб'єктивному переживанні щастя, задоволеності собою та своїм життям. Досліджені нами літературні джерела свідчать про наявність декількох чинників, що здатні впливати на зміну рівня психологічного благополуччя особистості [1, с. 1]. Це зокрема соціально-економічні, біологічні, психолого-особистісні та соціокультурні чинники. При чому соціально-економічні чинники можуть впливати на особистість як

прямо так і опосередковано. Першочергово, наявність матеріальних проблем чи труднощів з міжособистісною взаємодією прямо призводять до дисбалансу в емоційній сфері. Опосередкований вплив виявляється в переживаннях, зумовленими проблемами в родині фахівця цивільного захисту.

Перебуваючи в умовах тимчасового переселення, в межах України чи закордоном, сім'ї стикаються з новими викликами, які часто не співпадають зі звичними для них умовами життя: складні житлові та матеріальні умови, втрата та пошук нового місця роботи, втрата значимих соціальних зв'язків, адаптація до нової місцевості (вивчення іноземної мови, примирення з різницею в ментальностях), через відстань ускладнена комунікація з рідними, невизначеність у майбутньому, тощо [4, с. 469]. Феномен вимушеної міграції в умовах війни руйнує основні складові психологічного благополуччя особистості: здатність контролювати своє життя, позитивна оцінка свого теперішнього та майбутнього, прагнення до саморозвитку та самоактуалізації особистості; також стає чинником негативних емоційних станів: висока тривожність, алексетимія, фрустрація, високий рівень емоційної напруги, знижена самооцінка, ригідність переконань та поведінки, звуження вікна толерантності [3, с. 29].

Емоційні проблеми в сім'ях працівників ДСНС, спричинені труднощами адаптації до нових умов та можуть стати причиною стресу і зниження психологічної готовності рятувальників до роботи в надзвичайних умовах, що в наступному може привести до негативних наслідків, які категорично неможна допустити [2]. Працівники ДСНС, залишаючись на місцях виконання службових обов'язків, можуть зіткнутися з відчуттям самотності та відчуження через велику дистанцію між ними та сім'єю. Посилення збройної агресії та відчуття невизначеності під час воєнного стану можуть поглиблювати описані нами емоційні стани. Відсутність контролю над ситуацією в допомозі рідним, які опинились за кордоном, призводить до посилення тривоги, страху, відчуття безпомічності, що в цілому детермінує порушення психологічної стійкості і підвищує ризик виникнення посттравматичного стресового розладу.

Отже, розглянуті нами проблеми вимушено переселених сімей можуть мати негативні наслідки для ефективної роботи у надзвичайних ситуаціях, що підтверджує необхідність забезпечення психологічного благополуччя як цивільних членів родини так і самих фахівців ДСНС. Дослідження травматичного досвіду міграції українських переселенців ставить на меті важливість поглибленого розгляду описаної теми та подальшої розробки психопротективних заходів, спрямованих на активізацію адаптивних копінг-стратегій; відновлення сталого рівня складових психологічного, соціального та фізичного благополуччя; розробка нових стратегій покращення інституту сім'ї для членів родин та осіб, які опинились у вимушеному переселенні.

Список використаних джерел

1. Кашлюк Ю.І. Основні чинники, які впливають на психологічне благополуччя особистості. Проблеми сучасної психології. Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка. Вип. 34. Київ, 2016. С. 170–186.

2. Собченко О.М. Індивідуально-психологічні особливості поведінки рятувальників у стресових обставинах: дис. канд. психол.наук: 19.00.09. Донецький фн-т післядипломної освіти інженерно-педагогічних працівників АПН України. Донецьк, 2006. 331 с.

3. Трубавіна І. Спектр проблем біженців в Україні в війні 2022 року: акценти і спостереження. Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки: зб. тез II Міжнар. наук. конф., 21–22 квіт. 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 29–31.

4. Юрків Я. І., Луканов Д. В. Труднощі соціально-психологічної адаптації вразливих верств внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 1 (48). С. 469–472.

УДК 159.923.2-057.36«364»

Назарова Марина Миколаївна,

здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри юридичної психології Національної
академії внутрішніх справ

ХАРАКТЕРИСТИКА САМОСТАВЛЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Поліцейські з 24.02.2022 кожного дня стикаються з емоційним напруженням при виконанні пограбованих на них повноважень та пов'язані з високим рівнем небезпеки для поліцейських. Принцип «Безперервності» несення служби в умовах воєнного стану, як ніколи, виконується на всі 120 %. Поліцейські постійно перебувають у засобах індивідуального бронезахисту, озброєні пістолетами та автоматами, ризикують своїм власним життям та здоров'ям, звільнюють людей від завалів, надають домедичну допомогу, стикаються з великою кількістю озброєних людей, а звичні звернення громадян на гарячу лінію 102 до останнього розцінюються – високим рівнем небезпеки. Незвичні умови несення служби, повітряні тривоги, загроза використання проти поліцейських балістичної зброї призводять до фізичної втоми, психологічного виснаження, професійного вигорання, емоційних зривів, панічних атак тощо. Тому через це виникають певні психологічні труднощі в несенні служби, виконання своїх службових завдань і посадових обов'язків, знизилась професійність та бажання їх виконання загалом.